

Sint-Maarten
algemeen ziekenhuis
emmaüs

Radiotherapie bij tumoren van mond en keel

Radiotherapie - Route 989

Je afspraken

Simulatie

Intakegesprek:

..... dag ..... / ..... / ..... om ..... uur.

Gelieve je rechtstreeks aan te melden aan het onthaal op de dienst radiotherapie (route 989, niveau -1) via de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed).

Nuchter Ja Neen

Allergie Ja Neen

Zwanger Ja Neen

Eerste behandeling

..... dag ..... / ..... / ..... om ..... uur.

Je hoeft je niet meer aan te melden aan het onthaal, enkel het kaartje inscannen en plaats nemen in de wachtzaal.

Aantal behandelingen .....

Je behandelende arts

dr. D. De Bal dr. A. Pelgrims dr. J. van der Veen

dr. A. De Caluwé dr. M. Thomas

dr. C. Draulans dr. V. Vandeputte

Contact: 015 89 29 80

In deze brochure vind je informatie over de verschillende stappen van je bestralingsbehandeling. Tevens geeft het bijkomende informatie over de mogelijke neveneffecten die je kan ervaren. Als je hier geen antwoord vindt op je vraag, aarzel dan niet om uitleg te vragen aan een medewerker.

1. Inleiding

Radiotherapie is een veelgebruikte methode om kanker te behandelen. Ze wordt ook wel “bestraling” genoemd.

Een groot deel van de patiënten met tumoren in mond of keel krijgen tijdens het verloop van hun ziekte bestralingen toegediend. Vaak in combinatie met een chirurgische ingreep, chemotherapie of immuuntherapie.

De bestraling is erop gericht om kwaadaardige cellen te doden of om lokaal een betere controle te krijgen op het verloop van de ziekte.

Dankzij de technologische vooruitgang kunnen we tegenwoordig heel precies bestralen. Dit verhoogt de doeltreffendheid van de radiotherapie en vermindert de bijwerkingen.

Bestralingen kunnen echter wel enkele tijdelijke bijwerkingen veroorzaken. Deze bijwerkingen zijn steeds plaatselijk en meestal van voorbijgaande aard. Een aantal weken na het beëindigen van de bestralingen genezen deze bijwerkingen bijna volledig. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken er weinig van.

We hopen je met deze brochure voldoende info te geven om met vertrouwen aan je bestralingsbehandeling te beginnen. Als je hier geen antwoord vindt op je vragen, stel ze dan gerust aan het team dat jou verzorgt.

2. Rondleiding

De dienst radiotherapie organiseert om de 14 dagen rondleidingen voor jou en je familie. Verpleegkundigen en technologen geven een korte presentatie over de werking van radiotherapie, gevolgd door een bezoek aan de bestralingsbunkers en de bedieningsruimte. Er is voldoende tijd om vragen te stellen.

Inschrijven is verplicht en kan op tel. 015 89 29 80 (maximaal 4 personen, jezelf inclusief). Aanmelden bij aankomst is niet nodig, neem gerust plaats in een van de wachtzalen. De verpleegkundigen en technologen komen je daar ophalen.

3. Je behandelend team

Een team van specialisten staat voor jou klaar tijdens je behandeling:

Je **radiotherapeut-oncoloog** is een arts die gespecialiseerd is in de behandeling van kanker door bestraling. Ook al voert hij/zij je bestraling niet persoonlijk uit, er is wel altijd een radiotherapeut-oncoloog aanwezig op de dienst tijdens de uren van bestraling. Als je tijdens de behandeling problemen zou ondervinden, vraag dan naar deze arts via je verzorgend team.

Medische fysici en planningsverpleegkundigen staan in voor de controle van de bestralingstoestellen. Ze werken je bestralingsplan ook mee uit.

Een **verzorgend team** van verpleegkundigen en technologen hebben met jou het meeste contact. Zij zijn op de hoogte van je aandoening en de details van je behandeling. Ze begeleiden je doorheen het hele traject en staan altijd voor je klaar. Met elke vraag kan je bij hen terecht.

Indien nodig kan je ook een beroep doen op een psycholoog, sociaal verpleegkundige, sociaal assistent, diëtist, ...

Aan het **onthaal** kan je terecht voor al je praktische vragen en afspraken.

4. Je behandelingstraject

A. Consultatie

Tijdens je eerste afspraak met je arts zal hij/zij je medisch dossier met jou bespreken en uitleggen welke behandeling hij/zij voorstelt. Ook hoor je welke neveneffecten kunnen optreden. Het opstarten van een bestralingsbehandeling gebeurt in overleg met je huisarts en andere specialisten die je opvolgen. Daarnaast leggen we tijdens deze consultatie de verdere afspraken op de bestralingsdienst vast.

B. Simulatie

Gelieve je voor deze afspraak rechtstreeks aan te melden op het onthaal van de dienst radiotherapie. Deze is te bereiken via de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed) op route 989 op niveau - 1. Het is niet nodig om je aan te melden aan het onthaal van de zij-ingang op niveau 0.

Intakegesprek

Tijdens dit gesprek geeft de verpleegkundige je alle praktische informatie over je bestralingsbehandeling.

- De afspraken voor je behandeling worden met jou overlopen.
- Informatie over de parking: tijdens de behandelingen kan je gratis gebruik maken van onze parking (parking 1).
- Je ontvangt een persoonlijk kaartje met streepjescode. Dit breng je steeds mee wanneer je voor je bestraling komt.
- Aan de ingang radiotherapie kan je je aanmelden door deze streepjescode in te scannen. Verpleegkundigen gebruiken deze streepjescode ook om je bestralingsdossier te openen.
- Er wordt een foto genomen om je dossier te vervolledigen.
- De voorbereidende simulatie/scan wordt met jou overlopen.
- Je krijgt informatie over het praktische verloop van je bestralingsbehandeling.
- De mogelijke bijwerkingen worden overlopen, alsook praktische tips.
- Aarzel niet om je vragen te stellen.

Maken van een masker

Om correct te kunnen bestralen is het heel belangrijk dat je tijdens de behandeling niet beweegt. Omdat het hoofd heel beweeglijk is wordt er een masker gemaakt van je hoofd, wat voor de nauwkeurigheid van de behandeling heel belangrijk is.

Dit masker zal je dus ook bij elke behandeling moeten opzetten.

Het maken van dit masker is niet pijnlijk. Het voelt een beetje warm en nat aan.

Wanneer het masker gemaakt is zal je merken dat je je hoofd niet meer kan bewegen. Er is wel een opening in het masker ter hoogte van de neus/mond om te ademen.

Vorbereidende simulatie/scan

Elk lichaam is anders. Voor we starten met je behandeling, wordt nauwkeurig het te bestralen gebied bepaald. We vragen je de houding aan te nemen die je bij de therapie zal moeten aanhouden zodat we met een CT-scan een simulatie kunnen maken. Alle informatie van de simulatie wordt doorgegeven aan de medische fysici van de dienst. Zij zijn verantwoordelijk voor de technische aspecten van de bestraling. De radiotherapeut-oncoloog en de medische fysicus bepalen in overleg je behandelingsplan.

C. Behandeling

- De eerste bestraling volgt meestal 10 à 14 dagen na de simulatie. Die tijdspanne is nodig om het plan op te stellen en de nodige berekeningen uit te voeren.
- Elke bestraling op zich duurt slechts een aantal minuten. Met behulp van 3D-camera's wordt je gepositioneerd in dezelfde houding als tijdens de simulatie. Het masker zal elke keer terug opgezet worden.
- Het bestralingstoestel draait en maakt geluid. Probeer je zo goed mogelijk te ontspannen. Het is belangrijk niet te bewegen en niet te praten tijdens de behandeling.
- Tijdens je behandeling ben je alleen in de kamer, maar je verzorgend team volgt alles via camera en kan je horen.
- Voor elke bestraling worden controlefoto's genomen om de houding te controleren en zo nodig bij te sturen. Soms is het nodig om meerdere foto's te nemen, waardoor de behandeling iets langer duurt. Dit kunnen we niet altijd op voorhand voorspellen.
- De bestralingstoestellen voldoen aan hoge veiligheidsvoorwaarden. Indien er een probleem is met een toestel, wordt dit zo snel mogelijk opgelost. Dit kan soms leiden tot onverwachte vertraging.

Je krijgt een bestralingsplan dat volledig op jou is afgestemd

Heb je familie of vrienden die al eens radiotherapie hebben gekregen? Weet dan dat elk bestralingsplan verschilt van persoon tot persoon. Er moet immers rekening gehouden worden met verschillende factoren.

Het aantal bestralingen dat je moet ondergaan weerspiegelt in geen geval de ernst van je aandoening. Je bestralingsplan is uniek en wordt speciaal voor jou opgesteld door je behandelend team.

Vervoer

Voor een bestralingsbehandeling is een opname in het ziekenhuis meestal niet nodig. Je komt volgens afspraak en gaat na elke bestraling terug naar huis. Zorg je zelf voor vervoer of krijg je hulp van derden? Je ziekenfonds komt steeds tussen in de vervoerskosten. De laatste dag van je behandeling krijg je hiervoor een attest dat je zelf binnenbrengt bij je ziekenfonds.

Indien je zelf niet over vervoer beschikt kan je vervoer aanvragen via je ziekenfonds.

5. Mogelijke reacties op de bestralingsbehandeling

A. De huid

Door de behandeling kan je huid droger en gevoeliger worden. De huid kan ook gaan jeuken. Huidreacties ontstaan meestal rond de derde week van de behandeling, daarna nemen ze geleidelijk toe en kunnen nog doorlopen tot enkele weken na het beëindigen van de behandeling. De huid verkleurt meestal licht- tot donkerrood.

Soms kunnen er gevoelige plaatsen ontstaan, met eventueel blaasjes en open wondjes. Uitzonderlijk veranderen de open wondjes in vochtige plekken. Deze klachten treden vooral op in de huidplooiën (bv. achter de oren).

De huid begint zich weer te herstellen 2 à 3 weken na de laatste bestraling.

Vraag zeker raad aan je arts of verzorgend team als je huidirritatie ondervindt, zij zullen je de nodige informatie geven. Bij ernstige huidirritatie zullen wij, na eventueel overleg met de wondzorgverpleegkundige, steeds de gepaste producten meegeven om je huid optimaal te verzorgen. De adviezen en verzorging die je krijgt zijn steeds gratis, de gebruikte materialen en verbanden worden aangerekend.

Adviezen

- Smeer je huid vanaf de eerste dag, 3x/dag in met de vochtinbrengende crème die je radiotherapeut aanraadt (bv. Flamigel).
- Belangrijk is wel dat de bestraling steeds uitgevoerd wordt met een zuivere huid.
- Neem bij voorkeur een douche in plaats van een bad.
- Kies voor een neutrale zeep (glycerinezeep).
- Was en droog voorzichtig de bestralde huid (niet wrijven maar deppen)
- Vermijd zwembaden, sauna's en zonnebank.
- Vermijd krabben of wrijven van de huid.
- Vermijd knellende of schurende kledij (geen 'stijve' kragen van hemden, beter katoenen T-shirts).
- Bescherm je huid tegen rechtstreeks zonlicht.
- Scheer elektrisch, gebruik geen aftershave of andere producten op de bestralde huid.

Na de bestralingsbehandeling

- Blijf bovenstaande adviezen toepassen tot de huid volledig hersteld is
- Tot 1 jaar na de behandeling: bescherm je huid tegen direct zonlicht en gebruik een zonnwerend product met een hoge beschermingsfactor.

B. Sliklast

De slokdarm ligt soms kort bij of in het te bestralen gebied. Het slijmvlies is gevoelig voor de bestraling. Hierdoor kan er na een tweetal weken irritatie van de slokdarm optreden.

Meestal ervaar je dit door

- Pijn bij het slikken.
- Het doorslikken van vast/hard voedsel is moeilijker.

Aanbevelingen als je last hebt om te slikken

- Warme dranken of gerechten worden vaak minder goed verdragen dan gerechten op kamertemperatuur. Koude gerechten zoals ijs worden vaak als aangenaam ervaren.
- Vermijd hard en/of droog voedsel zoals noten, chips, rauwe groenten, beschuit, frieten, ...
- Vermijd scherpe kruiden zoals peper, curry, mosterd.
- Vermijd koolzuurhoudende dranken (bv. spuitwater).
- Fruit (sinaasappelen, kiwi, pompelmoes), vruchtensappen en tomaat kunnen veel prikkeling veroorzaken.
- Drink geen alcohol.

Mocht je irritatie ervaren kan je dit best melden aan je verzorgend team en behandelende arts. Indien noodzakelijk kan je arts hiervoor (tijdelijke) medicatie voorschrijven. Door verminderde eetlust en pijn bij het slikken kan je gewicht dalen. Om het gewichtsverlies op te volgen zal je wekelijks gewogen worden. Klachten verdwijnen meestal spontaan een 2 à 3 tal weken na de behandeling.

C. Mondslimvliesontsteking

Bij radiotherapie van de mond- en keelholte kan je last krijgen van een pijnlijke mond en keel, zeker indien je naast radiotherapie ook chemotherapie krijgt. Het slijmvlies in de mond en keel ziet rood en is gezwollen. Eten, slikken en praten kunnen pijnlijk worden. Er kan zich een witte of gele aanslag vormen in de mond- en keelholte.

Aanbevelingen

- Drink water na alles wat je eet.
- Hou je mond vochtig door:
  - Regelmatig kleine hoeveelheden te drinken.
  - Regelmatig je mond te spoelen: Raadpleeg je arts, hij kan je eventueel een specifieke mondspoeling voorschrijven
- Zorg voor een goede mondhygiëne:
  - Poets je tanden met een zachte tandenborstel en niet schurende tandpasta met fluor na elke maaltijd, voor het slapen gaan
  - Verwijder een kunstgebit als u pijn heeft.

Vraag zeker raad aan je behandelend team als

- Je witte vlekjes in de mond bemerkt.
- Je tandvles bloedt.
- Je teveel pijn hebt.
- Je koorts krijgt.

Deze klachten genezen meestal binnen de 4 weken na het einde van de bestraling.

D. Heesheid

Bij bestraling van de hals kunnen je stembanden lichtjes opzwellen. Dit kan heesheid veroorzaken vanaf de derde week. Deze verdwijnt terug een aantal weken na het stoppen van de bestraling.

Aanbevelingen

- Gun je stembanden rust (praat zachtjes en ook regelmatig eens niet).
- Geen alcohol en niet roken, vermijd ook een omgeving waar gerookt wordt.

E. Hoest

Bestraling ter hoogte van de luchtpijp kan irriteren.

Meestal ervaar je dit door

- Meer hoesten
- Vaak een droge prikkelhoest

Aanbevelingen bij prikkelhoest

- Zorg dat er in je omgeving zo weinig mogelijk stoffen zijn die prikkelhoest uitlokken. Vermijd spuitbussen zoals haarsprays, deodorants, luchtverfrissers. Stop met roken en vraag ook anderen niet te roken in je aanwezigheid.
- Zorg voor zo weinig mogelijk stof in je omgeving.
- Zuig bv. op een muntsnoepje om de hoest wat te verlichten

F. Vermoeidheid

Sommige patiënten krijgen last van vermoeidheid. De wijze waarop en de mate waarin de vermoeidheid optreedt, is voor iedereen verschillend. Je lichaam heeft extra energie nodig voor je psychisch en lichamelijk herstel. Het belangrijkste is dat je naar je lichaam luistert. Probeer een normaal levensritme aan te houden maar neem indien nodig korte rustpauzes.

6. Opvolging tijdens de behandeling

Je kan steeds terecht bij het verzorgend team met vragen en problemen, hoe onbelangrijk deze ook lijken. Wekelijks word je opgevolgd door je arts aansluitend op je bestraling.

Op het einde van je bestralingsbehandeling krijgt je een afspraak om de nevenwerkingen van de bestraling op te volgen. Nadien maken we een afspraak bij je verwijzend arts voor de verdere opvolging.

Je blijft onder controle om het effect van je behandeling verder op te volgen.

7. Hoe de dienst radiotherapie te bereiken?

De dienst radiotherapie is te bereiken via parking 1 en de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed).

Dienst radiotherapie route 989, niveau -1.

Tel. 015 89 29 80

E19 ← R6 → Sint-Katelijne-Waver

AZ Sint-Maarten
Liersesteenweg 435
2800 Mechelen

tel. 015 89 10 10
azsintmaarten@emmaus.be
www.azsintmaarten.be

© **vzw Emmaüs - AZ Sint-Maarten**

Overname van deze tekst en/of illustraties voor commerciële doeleinden of voor gebruik in een publicatie is enkel mogelijk na toestemming van de directie van AZ Sint-Maarten.

In ieder ander geval moet de bron vermeld worden.

vzw Emmaüs - Edgard Tinellaan 1c - 2800 Mechelen
RPR Antwerpen-Mechelen - BE 0411.515.075

B0307 05-09-2023